

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 4 listopada 2021 r.

BADK.DPK.133.151.2021

P10-69/21	Data wpływu petycji 23 sierpnia 2021 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 4 listopada 2021 r.

KODEKS KARNY

TEMAT

**WPROWADZENIE LEGALNEJ DEFINICJI
POJĘCIA „DŁUŻNIK ALIMENTACYJNY”**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Roman Jacek Arseniuk.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej wprowadzenia w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny legalnej definicji pojęcia „dłużnik alimentacyjny” oraz dodania do art. 209 § 6 w brzmieniu: „Sąd warunkowo zawiesza wykonanie kary, jeżeli do chwili uprawomocnienia wyroku skazany za przestępstwa określone w § 1 albo § 1a uiszczył w całości zaległe alimenty”.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Zdaniem autora petycji obowiązujący Kodeks karny posługuje się nazwą „dłużnik alimentacyjny” w art. 209 § 2, jednak nie wprowadza jej legalnej definicji. W opinii wnoszącego petycję stanowi to poważny błąd zwłaszcza, że ustawodawca zawarł definicję „dłużnika alimentacyjnego” w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, zgodnie z którą pojęcie to oznacza osobę zobowiązaną do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, przeciwko której egzekucja okazała się bezskuteczna.

Wnoszący petycję uważa za zasadne wprowadzenie rozwiązania mającego na celu warunkowe zawieszenie wykonania kary za przestępstwo uchylania się od alimentów w sytuacji, gdy skazany uiszczył zaległe alimenty. W uzasadnieniu autor petycji wskazał na wysokie koszty utrzymywania osadzonych oraz ich ograniczone możliwości zarobkowania, a tym samym uiszczania zaległych świadczeń alimentacyjnych, w okresie osadzenia w zakładzie karnym.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444) w art. 115 zawiera szeroki katalog objaśnień pojęć, którymi posługuje się ustawodawca w tym akcie prawnym. W zestawieniu tym nie funkcjonuje pojęcie „dłużnika alimentacyjnego”.

W art. 209 Kodeksu karnego zostało stypizowane przestępstwo uchylania się od alimentów. Zgodnie z jego brzmieniem każdy, kto uchyla się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową, jeżeli łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli

opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Ustawodawca przewidział możliwość uniknięcia odpowiedzialności karnej oraz odstąpienia przez sąd od wymierzenia kary jeżeli w ciągu 30 dni od pierwszego przesłuchania w charakterze podejrzanego sprawca przestępstwa uiszczył w całości zaległe alimenty. W sytuacji gdy osobę uprawnioną narażono na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych odstąpienie od wymierzenia kary jest możliwe gdy wina i społeczna szkodliwość czynu za tym przemawiają.

Zgodnie z art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877) za dłużnika alimentacyjnego uznaje się osobę zobowiązaną do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, przeciwko której egzekucja okazała się bezskuteczna. Ponadto, ustawa określa działania wobec dłużników alimentacyjnych.

W przypadku bezskuteczności egzekucji osoba uprawniona do świadczenia alimentacyjnego od rodzica lub jej przedstawiciel ustawowy może złożyć do organu właściwego wierzyciela (wójt, burmistrz, prezydent miasta) wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego.

Egzekucja bezskuteczna w rozumieniu przepisów ustawy to egzekucja, w wyniku której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych. Wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego składa się w organie wypłacającym świadczenia z funduszu alimentacyjnego w gminie wierzyciela.

INFORMACJE DODATKOWE:

Przestępstwo niealimentacji (określone w § 1) może być popełnione jedynie umyślnie, w obu postaciach zamiaru. Wydaje się również, że nie ma przeszkód, aby znamię skutku określone w art. 209 § 1a (tzn. narażenia na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych) mogło być objęte zarówno zamiarem bezpośrednim, jak i ewentualnym.¹

Niekiedy przedstawiciele doktryny dopuszczają zamiar bezpośredni.² Możliwość popełnienia przestępstwa z art. 209 jest również uważana za możliwą do popełnienia w obu postaciach zamiaru.³

¹ Wąsek, Warylewski [w:] Wąsek, Zawłocki I, s. 1254; Jodłowski [w:] Wróbel, Zoll II/1, s. 926.

² Górniok i in., t. 2, s. 228, Andrejew (*Kodeks*, s. 161) i Góral (*Komentarz*, s. 330).

³ Hyps [w:] Grześkowiak, Wiak, s. 1087 i Buchała (*Prawo*, s. 649).

Ściganie przestępstw niealimentacji określonych w § 1 lub § 1a następuje na wniosek pokrzywdzonego, organu pomocy społecznej lub organu podejmującego działania wobec dłużnika alimentacyjnego. Jeżeli pokrzywdzonemu przyznano odpowiednie świadczenia rodzinne albo świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, ściganie przestępstw określonych w § 1 lub § 1a odbywa się z urzędu.⁴

OPRACOWAŁ

Arkadiusz Waszkiewicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

⁴ Mozgawa Marek (red.), Kodeks karny. Komentarz aktualizowany, LEX.